NORAKSTS
Lieta Nr.A42646807
A1329-09/3

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 2.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Suipe,

piedaloties pieteicējam *A.G.*,
atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Ieslodzījuma vietu pārvaldes - pilnvarotajai pārstāvei Ilonai Ordai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.G.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikuma par Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde vai atbildētājs) rīcības atzīšanu par prettiesisku, nenodrošinot vispārējās vidējās un profesionālā izglītības apguves iespējas Jelgavas cietumā un nepārvietojot uz Brasas cietumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2007.gada 2.februārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par Pārvaldes faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicēja tiesības uz izglītības iegūšanu, un attiešanos pārvest pieteicēju uz citu cietumu.

[2] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs kopš 2004.gada 15.jūlija atradās notiesātā statusā Jelgavas cietumā.

Pieteicējs vairākkārt lūdzis Jelgavas cietuma administrācijai, Pārvaldei un citām institūcijām dot pieteicējam iespēju iegūt vidējo un profesionālo izglītību Jelgavas cietumā vai pārvest viņu uz citu cietumu, kur šāda iespēja pastāv. Pieteicēja lūgums noraidīts.

[3] Pieteikumā norādīts, ka pieteicējs atrodas ieslodzījumā no 2002.gada 10.maija. Kopš 2004.gada 15.jūlija viņš atrodas Jelgavas cietumā notiesātā statusā.

Vēloties ieslodzījumā pabeigt vidusskolas kursu un iegūt profesionālo izglītību, pieteicējs, pamatojoties uz Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk - Kodekss) 62., 64., 65. un 67.pantu, lūdzis Jelgavas cietuma administrācijai iespēju mācīties Jelgavas cietumā. Jelgavas cietuma administrācija nesniedza pieteicējam pilnīgi nekādu palīdzību.

Pārvalde, atbildot uz pieteicēja iesniegumu, norādīja, ka Jelgavas cietumā pieteicējs nevar mācīties un iegūt profesiju. Tāpat tika atteikts pieteicēju pārvest uz citu, piemēram, Brasas cietumu, kur pieteicējs varētu pabeigt vidusskolas kursu un iegūt profesiju.

Pieteicējs iesniedza sūdzību Cilvēktiesību birojā, kurš apstiprināja cilvēktiesību pārkāpumu pret pieteicēju.

Atbildētājs ar savu rīcību ir liedzis pieteicējam iespēju pilnvērtīgi mācīties un iegūt izglītību, tādējādi pārkāpjot pieteicēja tiesības.

Atbilstoši Kodeksa 62.panta otrajai daļai brīvības atņemšanas iestādēs turēto notiesāto vispārizglītojošās mācības ir veicināmas un ņemamas vērā, nosakot viņu labošanās un pāraugšanas pakāpi.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 112.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību.

Pieteicējs pieteikumā arīdzan lūdz pārvest viņu uz Brasas cietumu, pārvest viņu no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz vidējo pakāpi. Savas prasības pieteicējs pamato ar to, ka Brasas cietumā ir iespējams iegūt kā vidējo, tā arī profesionālo izglītību. Tā kā pieteicēja mātei ir problēmas ar veselību, tad viņai būtu vieglāk dēlu apmeklēt Brasas cietumā, kas atrodas Rīgā. Ja pieteicējam būtu bijusi iespēja mācīties Jelgavas cietumā, tad atbilstoši soda izciešanas laikam viņš jau būtu varējis atrasties soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē.

[4] Savos paskaidrojumos tiesai atbildētājs nepiekrīt pieteikumā norādītajiem apsvērumiem saskaņā ar turpmāk minēto.

[4.1] No 2002.gada 10.maija līdz notiesājošā sprieduma spēkā stāšanās brīdim - 2004.gada 15.jūlijam, pieteicējs atradās apcietinājumā Brasas cietumā. Ņemot vērā spriedumā noteikto, kā arī Kodeksa 8.panta otrajā daļā noteiktos kritērijus, proti, ievērojot izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un sabiedriskās bīstamības pakāpi, notiesātā personību, kā arī notiesātā uzvedību un viņa attieksmi pret darbu, atbildētāja pārvietoja pieteicēju soda izciešanai uz Jelgavas cietumu, kas ir slēgtais cietums, zemākā soda izciešanas pakāpē.

Saskaņā ar Kodeksa 50.^{4}pantu soda izpilde slēgtajā cietumā tiek noteikta ar brīvības atņemšanu notiesātajiem vīriešiem par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu. Bez tam, pieteicējs soda izciešanas periodā sistemātiski – 42 reizes – ir pieļāvis rupjus režīma pārkāpumus, no kuriem četras reizēs 2007.gadā.

Ņemot vērā Kodeksa 13.^{1}pantā noteikto, ka notiesāto izvietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus, pieteikumā norādītais pamatojums – tiesības uz izglītību – nav pietiekošs, lai pieņemtu lēmumu par brīvības atņemšanas iestādes maiņu.

Atbildētāja ieskatā lēmums par notiesātā pārvietošanu uz brīvības atņemšanas ieslodzījuma vietu neatbilst faktiskās rīcības jēdzienam Administratīvā procesa likuma 89.panta izpratnē.

[4.2] Atbildētājs nav ierobežojis pieteicēja tiesību iegūt izglītību. Pieteicējam tika nodrošinātas iespējas uzsākt mācības Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolā vidējās izglītības programmā, jo saskaņā ar pieteicēja personas datiem viņam ir desmit klašu izglītība.

2007.gada 1.septembrī Eiropas Sociālā fonda nacionālās programmas „Ieslodzīto pedagoģiskās korekcijas programmu izstrāde, aprobācija un īstenošana" ietvaros Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolā klātienes mācībām uzņemti notiesātie tikai pamatizglītības iegūšanai. Arī notiesātajiem, kuri ir ievietoti soda izciešanai Brasas cietumā, ir iespējas iegūt tikai pamatizglītību.

Jelgavas vakara (maiņu) vidusskola nav paredzējusi notiesātajiem vidējās izglītības ieguvi īstenot klātienes vai neklātienes formā, bet piedāvā notiesātajiem iegūt vidējo izglītību, atbilstoši Izglītības likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktai formai – pašizglītības veidā. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu, apgūstot izglītības programmas saturu pašizglītības formā, novērtējumu saņem, nokārtojot eksāmenus izglītības iestādē, kura īsteno attiecīgo programmu.

Apstāklis, ka pieteicējam nav pieņemama izglītības iegūšana piedāvātajā veidā, nevar tikt vērtēts kā tiesību uz izglītību liegšana pēc būtības.

Tieslietu ministrija 2006.gada 15.novembra vēstulē Nr.1-10/1475-g „Par notiesātā *A.G.* sūdzību" pieteicējam ir sniegts objektīvs izskaidrojums apstākļiem, kas saistīti ar notiesāto pilngadīgo personu izglītošanu brīvības atņemšanas iestādēs. Līdz ar to nav atzīstams un ir noraidāms pieteicēja pieteikums daļā par atbildētājas faktisko rīcību, liekot šķēršļus pieteicējam īstenot savas tiesības uz izglītību.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs prasību uzturēja un papildus paskaidroja, ka no Brasas cietuma viņu pārveda uz Jelgavas cietumu, kur nebija iespēju iegūt izglītību. Pieteicējam esot apgalvots, ka gadījumā, ja viņš pats sev nodrošinās mācību materiālus un viņa māte vienosies ar skolu, tad pieteicējs varēs mācīties. Vienošanās tika panākta, taču pieteicējam tika atteikta iespēja iegūt izglītību. Tobrīd pieteicējs bija 24 gadus vecs ar desmit klašu izglītību. Pašmācības ceļā var rēķināties tikai ar sevi. Māte nesa viņam grāmatas, vienojās ar Jelgavas skolu par palīdzības sniegšanu mācību procesā. Mācību gada sākumā atnāca vēstule no cietuma administrācijas par to, ka pieteicējs nevar turpināt mācības. Pieteicējs norāda, ka viņam nav nodrošināta mācību programma un iespēja izmantot bibliotēku, tāpat viņam bija aizliegts kontaktēties ar skolotājiem. Cietuma administrācija teica, ka vajag skolas atļauju mācībām, taču skola teica, ka vajag cietuma administrācijas atļauju, tas bija kā slēgtais loks.

[6] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāve prasību neatzina un papildus paskaidroja, ka pieteicējam netika liegta iespēja iegūt izglītību. Pieteicējs tika uzņemts Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolā, taču pēc paša vēlēšanās pārtrauca mācības.

Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka iestādei nav pienākuma nodrošināt notiesāto ar izglītību.

Jautājums par mācību grupu veidošanu ir Probācijas dienesta kompetencē. Šajās mācību grupās tika iesaistīti tie notiesātie, kuriem nebija pamatizglītības, jo viņi ieguva pamatizglītību kopā ar profesionālo izglītību.

Pārstāve atzīst, ka Brasas cietumam bija vienošanās ar skolu par izglītības ieguvi, bet Jelgavas cietumam, iespējams, šāda vienošanās nebija, tāpēc Brasas cietumā mācījās 24 notiesātie, bet Jelgavas cietumā tikai 2. Jelgavas cietumā bija iespēja iegūt pamatizglītību, bet pēc tam bija grupas profesionālās izglītības iegūšanai.

Notiesātajām personām ar tiesas spriedumu ir noteikti ierobežojumi. Ieslodzītajam nav tiesību izvēlēties soda izciešanas vietu tikai tādēļ, ka viņš vēlas iegūt izglītību. Pieteicējam nebija subjektīvo tiesību prasīt pārvešanu uz citu cietumu.

Motīvu daļa

[7] Iepazinusies ar lietas apstākļiem un uzklausījusi procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteicēja pieteikums nav pamatots.

[8] Izvērtējot lietas materiālus, tiesa konstatē tālāk minēto.

[8.1] 2005.gada 7.novembrī Pārvaldes sniedza atbildi uz pieteicēja 2005.gada 20.oktobra iesniegumu un paskaidroja, ka pieteicējs ir uzņemts Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolā mācībām eksternī un tiek risināts jautājums par Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolas pedagogu konsultācijām (lietas 14.lapa).

[8.2] Saskaņā ar 2006.gada 15.novembra Tieslietu ministrijas atbildi pieteicējam lēmumus par sodu izpildes mīkstināšanu Kodeksa 50.^{1}panta kārtībā pieņem cietumu administratīvās komisijas. Saskaņā ar Kodeksa 62.pantu brīvības atņemšanas iestādēs tiek nodrošinātas mācības vispārējās izglītības iegūšanai un notiesāto vēlme mācīties ir atbalstāma.

Kopš 1990.gada vispārējā izglītības sistēma Latvijas brīvības atņemšanas iestādēs ir likvidēta un pieaugušo izglītībai saskaņā ar Kodeksa 67.pantu nepieciešami papildu līdzekļi budžetā. Izglītības iegūšanas iespējas ir dažās ieslodzījuma vietās, kur ir papildu nosacījumi, kas nav atbilstošs ieslodzīto reālajām vajadzībām.

Tā kā pieteicējam ir nodrošināta izglītības apgūšanas iespēja Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolā, Jelgavas cietuma administrācija nav likusi šķēršļus pieteicēja tiesību realizēšanai (lietas 16.-18.lapa).

[8.3] Kā izriet no Pārvaldes 2006.gada 22.novembra atbildes pieteicējam, izglītība nav iemesls notiesātā pārvietošanai uz citu cietumu (lietas 15.lapa).

[8.4] Saskaņā ar 2005.gada 28.augustā noslēgto līgumu pieteicējs uzņemts Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolas 11.klasē neklātienē (lietas 20.-22.lapa).

Kā izriet no Jelgavas domes 2005.gada 12.oktobra atbildes, pieteicējs ieskaitīts eksterni sarakstā (lietas 25.lapa).

[8.5] Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas 2006.gada 6.oktobra atbildi Jelgavas cietumā nav piemērotu telpu un inventāra, kā arī nav noslēgts līgums par sadarbību ar kādu skolu (lietas 180.lapa).

Saskaņā ar 2007.gada 6.septembrī sniegto atbildi Ministru kabineta 2005.gada 1.novembra noteikumu Nr.822 „Noteikumi par obligātajām prasībām izglītojamo uzņemšanai un pārcelšanai nākamajā klasē vispārējās izglītības iestādēs" 9.[1]punktu izglītojamo var uzņemt kā eksterni. Tas nozīmē, ka noteiktas programmas tiek apgūtas pašmācībā un tiek kārtoti eksāmeni. Izglītības iestādei jānodrošina ar programmu un bibliotēku un nepieciešamajiem pedagogiem. Minētais jautājums jārisina ar cietuma administrāciju (lietas 181.lapa).

[9] Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka lietā ir strīds par to, vai atbildētājs ir pārkāpis pieteicēja kā notiesātā tiesības apgūt ieslodzījuma vietā vispārējo vidējo un profesionālo izglītību.

[10] Administratīvā procesa likuma 1.panta trešā daļa noteic, ka administratīvais akts ir arī lēmums par iestādes darbinieka vai iestādei īpaši pakļautas personas tiesiskā statusa nodibināšanu, maiņu, izbeigšanu un šīs personas disciplināro sodīšanu, kā arī cits lēmums, ja tas būtiski ierobežo iestādes darbinieka vai iestādei īpaši pakļautas personas cilvēktiesības.

Saskaņā ar šā likuma 89.panta pirmo daļu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Iestādes faktiskajai rīcībai ir jāatbilst tām pašām pazīmēm, kurām atbilst administratīvais akts, tikai iestādes faktiskā rīcība ir vērsta uz faktisku nevis tiesisku seku radīšanu personai (*sk. Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 24.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-110 8.punktu, 2006.gada 15.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-348 7.punktu*).

Notiesātais ir uzskatāms par brīvības atņemšanas iestādei īpaši pakļautu personu *(sk. Satversmes tiesas 2006.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.2005-17-01 9.punktu).*

Līdz ar to, lai kādu lēmumu vai rīcību atzītu par izskatāmu administratīvā procesa kārtībā, attiecībā uz iestādei īpaši pakļautām, tajā skaitā notiesātām, personām nepieciešams konstatēt, ka ar konkrēto lēmumu vai rīcību būtiski tiek ierobežotas personas cilvēktiesības. Lai to konstatētu, pirmām kārtām ir identificējama cilvēktiesība. Ja cilvēktiesība ir identificējama, tad – vai konkrētajos apstākļos ir konstatējams būtisks attiecīgās cilvēktiesības aizskārums (*sk. Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA– 311/2007 8.punktu*).

Konkrētajā gadījumā pieteicējs norāda, ka Pārvalde prettiesiski nenodrošina viņam iespēju saņemt ieslodzījuma vietā bezmaksas vidējo izglītību, kā arī liedz pieteicējam iegūt

profesionālo izglītību. Tādējādi, viņam netiek nodrošinātas tiesības uz izglītību, un tas pieteicēja ieskatā ir Satversmes 112.panta pārkāpums.

[11] Satversmes 112.pants paredz: „Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta."

Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā atbilstoši šai konstitucionālajai tiesību normai valsts pienākums ir obligāti nodrošināt personu ar pamatizglītību, kas tādējādi rada personai subjektīvas tiesības prasīt šīs tiesības īstenošanu. Savukārt attiecībā uz vidējo izglītību valsts pienākums ir nodrošināt personai tās bezmaksas apguvi. No minētās normas neizriet, ka persona pati var izraudzīties, kur un kādā veidā iegūt pamatizglītību vai vidējo izglītību. Tiesību uz izglītību īstenošanas veids pamatā ir tiesībpolitisks jautājums, kas lielā mērā atkarīgs no valsts iespējām.

Līdz ar to Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka Satversmes 112.panta tvērumā nav valsts pienākuma nodrošināt notiesātai personai bezmaksas vidējās izglītības apguvi ieslodzījuma vietā un līdz ar to notiesātai personai nav subjektīvu tiesību to prasīt (skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 7.novembra lēmuma lietā SKA-576 [15] punktu).

Reglamentējot ar brīvības atņemšanu notiesāto personu vispārējo izglītību, Kodeksa 62.panta pirmā daļa noteic, ka brīvības atņemšanas iestādēs tiek nodrošinātas mācības, lai notiesātie jaunieši varētu iegūt vispārējo izglītību. Tādējādi likumdevējs ir noteicis valsts pienākumu nodrošināt vispārējās izglītības iegūšanu pamatā pie tās vecuma grupas piederošajiem, kuriem būtu jāiet skolā, ja viņi neatrastos ieslodzījuma vietā, t.i., jauniešiem.

Kā izriet no pašlaik spēkā esošā Jaunatnes likuma (stājā spēkā 2009.gada 1.janvārī) 1.panta, jaunietis ir persona no 13 līdz 25 gadiem.

Konkrētajā gadījumā pieteicējam laikā, kad viņš vēlējās iegūt vispārējo vidējo izglītību Jelgavas cietumā, bija 24 gadi.

Līdz ar to, tiesai jāpārbauda, vai pieteicēja tiesības iegūt vispārējo vidējo izglītību Jelgavas cietumā tika būtiski ierobežotas.

[12] Saskaņā ar Kodeksa 67.pantu notiesātajiem mācības vispārējās un profesionālās izglītības iegūšanai organizē vispārējās un profesionālās izglītības iegūšanu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar Vispārējās izglītības likuma 3.panta pirmo daļu vidējā izglītība ir viena no vispārējās izglītības pakāpēm. Saskaņā ar minētā likuma 4.panta 3.punktu Ministru kabinets nosaka vispārējās izglītības iestāžu materiālā un finansiālā nodrošinājuma minimumu. Vispārējās izglītības programmas realizē vispārējās izglītības iestādes, kuras saskaņā ar minētā likuma 10.pantu darbojas pastāvīgi.

Profesionālo izglītību saskaņā ar Profesionālās izglītības likumu realizē attiecīgi akreditētas profesionālās izglītības iestādes.

Savukārt, Izglītības likuma 59.panta pirmā daļa noteic, ka valsts izglītības iestādes finansē no valsts budžeta saskaņā ar gadskārtējo valsts budžeta likumu. Pašvaldību izglītības iestādes finansē no pašvaldību budžetiem. Valsts piedalās pašvaldību izglītības iestāžu finansēšanā šajā likumā paredzētajos gadījumos. Minētā likuma 62.panta otrā daļa noteic, ka izglītības iestāžu manta tiek veidota atbilstoši tajās īstenojamo izglītības programmu prasībām un izmantota izglītības programmu īstenošanai un izglītības iestāžu uzturēšanai.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 1.novembra noteikumu Nr.822 „Noteikumi par obligātajām prasībām izglītojamo uzņemšanai un pārcelšanai nākamajā klasē vispārējās izglītības iestādēs" 9.[1]punktu izglītojamo var uzņemt izglītības iestādē kā eksterni (persona, kas pašizglītības ceļā apgūst izglītības standarta prasībām atbilstošas

zināšanas un prasmes un kārto pārbaudījumus gada vērtējuma iegūšanai kādā mācību priekšmetā vai atbilstošā izglītības dokumenta iegūšanai) vispārējās pamatizglītības (no 18 gadu vecuma) vai vispārējās vidējās izglītības ieguvei.

No minētā izriet, ka ieslodzījumu vietu kompetencē nav realizēt vispārējās un profesionālās izglītības apguvi notiesātajām personām. Vispārējās un profesionālās izglītības programmas realizē mācību iestādes, kuras tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem. Mācību iestādēm ir sava manta, kuru tās izmanto atbilstoši tajās īstenojamo izglītības programmu prasībām. Viens no veidiem kā persona var apgūt vispārējo izglītību ir pašmācības ceļā.

[12.1] Konkrētajā lietā nav strīda par to, ka pieteicējam netika liegta iespēja apgūt vispārējo izglītību pašmācības ceļā – eksterna statusā. Pieteicēja ieskatā viņš no šādas iespējas atteicās, jo nav spējīgs pašmācības ceļā apgūt vispārējās vidējās izglītības kursu.

No lietas materiāliem neizriet, ka Jelgavas cietuma administrācija būtu prettiesiski liegusi pieteicējam mācīties Jelgavas vakara (maiņu) vidusskolā (skat.[8.1], [8.4]).

Tādējādi, tiesa secina, ka pieteicēja tiesības apgūt vispārējo vidējo izglītību nav būtiski ierobežotas ar Jelgavas cietuma administrācijas rīcību.

[12.2] Savukārt, attiecībā uz profesionālās izglītības apguvi tiesa norāda, ka saskaņā ar Izglītības likuma 55.panta 1.punktu izglītojamam ir tiesības saņemts bezmaksas vidējās izglītības ieguvi, tomēr, no minētā neizriet personas tiesības uz obligātu profesionālo apmācību. Gan vispārējās vidējās izglītības, gan profesionālās izglītības apguves iespējas nav atkarīgas no cietuma administrācijas, jo cietuma administrācijas kompetencē saskaņā ar Kodeksa 1.pantu ir nodrošināt notiesātās personas sodīšanu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu saskaņā ar šajā kodeksā noteiktajiem krimināls odu izpildes pamatprincipiem.

Savukārt, notiesāto izglītības iespējas atkarīgas no izglītības iestādes un valsts budžeta iespējām. Tā kā tiesību uz izglītību īstenošanas veids pamatā ir tiesībpolitikas jautājums, tas lielā mērā atkarīgs no valsts finansiālajām iespējām.

Kā izriet no Tieslietu ministrijas 2006.gada 15.novembra atbildes pieteicējam, lai organizētu izglītības iegūšanas iespējas ieslodzījumu vietās, nepieciešami papildu līdzekļi valsts budžetā (lietas 16.-18.lapa).

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka pieteicējam nav no normatīvajiem aktiem izrietošu subjektīvo tiesību prasīt nodrošināt Jelgavas cietumā profesionālās izglītības apguvi.

[13] Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 13.[1]pantu notiesāto izvietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas vietā nosaka Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Arī šajā gadījumā tiek pieņemts lēmums pret notiesāto. Taču atšķirībā no brīvības atņemšanas vietas administratīvās komisijas lēmuma pārvaldes priekšnieka lēmums neskar brīvības atņemšanas vietas tipu vai soda izpildes režīmu. Pārvaldes priekšnieks noteic teritoriālo brīvības atņemšanas vietu, kur notiesātajam jāizcieš sods. Līdz ar to ir jānoskaidro, vai pārvaldes priekšnieka lēmums par brīvības atņemšanas vietas noteikšanu, ir administratīvs akts.

[14] Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas otrais teikums noteic, ka administratīvais akts ir lēmums par iestādei īpaši pakļautas personas tiesiskā statusa nodibināšanu, maiņu, izbeigšanu un šīs personas disciplināro sodīšanu, kā arī cits lēmums, ja tas būtiski ierobežo iestādei īpaši pakļautas personas cilvēktiesības. Notiesātais ir uzskatāms par brīvības atņemšanas iestādei īpaši pakļautu personu *(sk. Satversmes tiesas 2006.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.2005-17-01 9.punkts)*, tādēļ, piemēram, lēmums par notiesātā disciplināro sodīšanu ir administratīvs akts (*sk. Senāta 2006.gada 21.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-593/2006 7.punktu*).

Kā atzinis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, tas, ka krimināls oda izpildes laikā notiesātais atrodas „īpašās varas attiecībās" ar Ieslodzījumu vietu pārvaldi un brīvības atņemšanas iestādi un šo attiecību ietvaros notiesātā cilvēktiesības tiek ierobežotas, nenozīmē, ka visi notiesāto skarošie brīvības atņemšanas iestādes vai Ieslodzījumu vietu pārvaldes pieņemtie lēmumi ir administratīvie akti. Noteicoši ir, vai šādi lēmumi būtiski ierobežo notiesātā cilvēktiesības (skat. Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 7.marta lēmuma lietā SKA-310 [15] punktu).

Tādējādi, tiesai jāpārbauda, vai 2006.gada 22.novembra Pārvaldes atbildē iekļautais atteikums pārvietot pieteicēju uz Brasas cietumu izglītības iegūšanai (lietas 15.lapa) ir būtiski ierobežojis pieteicēja cilvēktiesības.

Kā atzīts iepriekš [12], pieteicēja tiesības iegūt vispārējo vidējo un profesionālo izglītību nav būtiski ierobežotas. Līdz ar to, Pārvaldes atteikums pārvietot pieteicēju uz Brasas cietumu izglītības iegūšanai nav būtiski ierobežojis pieteicēja Satversmē garantētās tiesības uz izglītību un šāds lēmums nav uzskatāms par administratīvo aktu.

[15] Papildus tiesa norāda, ka saskaņā ar Kodeksa 50.[10]pantu lēmumus par notiesāto izvietošanu brīvības atņemšanas iestādēs, ņemot vērā soda progresīvo izpildi (soda izpildes režīmu), pieņem brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas.

Ievērojot Kodeksa 50.[13]pantu, iepriekšminētie administratīvās komisijas lēmumi tiek izskatīti Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā kā kriminālprocesuāli lēmumi. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu kriminālprocesuālie lēmumi nav administratīvie akti.

[16] Ņemot vērā šajā spriedumā minēto, tiesa secina, ka pieteicēja tiesības uz izglītību, atrodoties Jelgavas cietumā, nav būtiski ierobežotas un pieteicēja pieteikums noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 282.panta 1.punktu tiesa

nosprieda:

noraidīt *A.G.* pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīcības atzīšanu par prettiesisku, nenodrošinot vispārējās vidējās un profesionālā izglītības apguves iespējas Jelgavas cietumā.

Izbeigt tiesvedību daļā par Ieslodzījuma vietu pārvaldes atteikšanos pārvietot *A.G.* uz Brasas cietumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese /paraksts/ D.Suipe

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese _____ D. Suipe
Rīgā, 2009.gada 2.aprīlī